

Nem tékozlóként érkezett haza

Benyomások Nemes László marosvásárhelyi kiállításáról

Stratégiai pozícióban, ahonnan minden és mindenki jól látható, a bejárat mellőli falról néz le ránk, figyel, szemlélődik a festő az egykori nagyhírű város-gazda, dr. Bernády György szépséges marosvásárhelyi Kultúrpalotájában. Bohócsipkásan is megőrzi méltóságát, úgy, mint a kiállított önarckép születésekor mintegy negyedszázaddal ezelőtt, amikor a diktatúra minden eszközzel igyekezett megtörni az alkotók gerincét, bohócszerepre kárhoztatni valamennyiüket, ők pedig, akiknek kellő tehetség és belső ellenállás volt a tarsolyában, megpróbálták a művészi igényesség s a hozzá társított emberi tartás fegyverével ellenállni. Nemes László szomorkásan merengő, mégis vesébe látó tekintetében kellő /ön/írónia is vegyül, festészetének elejétől fogva egyik nélkülözhetetlen kelléke és meghatározó jellegzetessége ez, az utóbbi években készült képeiben is fellelhető, ha azonban e mostani vásárhelyi tartalata idején örökítette volna meg mai önmagát, az

izgalmat is bele kellett volna vinnie a grafikába vagy a festménybe. Mert ezúttal ez az érzés is hatalmába kerítette. Elvégre nem akármilyen esemény az, amikor közel húsz esztendő teltével művésszé érése korábbi kedves helyszínén és nagyrabecsült honi közönsége előtt mutatkozhat be ismét az ember. Vajon hogyan fogadják, mit szólnak itthon még nem látott, újabb munkáihoz, egyáltalán, kik lesznek kíváncsiak rá és alkotásaira? Ilyen és még számos hasonló kérdés merülhetett fel benne, amire aztán a pozitív válaszokat megnyugtatón hozta meg a hangulatos megnyitó s a tárlatot övező élénk érdeklődés és szakmai, nézői elismerés, amit a következő napokban tapasztalhatott.

Lélekben persze, rég készülhetett erre a bemutatkozásra, hiszen tudhatta, az áttelepülés sokkját hamar leküzdötte, s magára találva új otthonában, Zalában, művészetét sikeresen továbbfejlesztette, értékes anyaggal gazdagította. És nemcsak ott, hanem a határon túl, Lendván, Szlovániában is elismerik, díjazzák munkásságát, érdemes azt szűkebb pátriájában is felmutatnia, magyar-magyar, magyar-román hídépítő feladatokat is felvállalnia. Egyébként e tartóssá, olykor váratlan terheket is elviselő, jelképpé nemesedett híd, a Marosvásárhely-Zalaegerszeg testvérvárosi kapcsolat eredményeként jöhetett létre a tárlat is, amelyről e jegyzetben szeretném összesíteni a benyomásokat. Mert megnyílhattak ugyan a határok, lazulhatott a vámo-

sok szigora, a kiállító szándék egymagában nem elég egy ilyen rendezvényhez. A legfőbb akadály, a pénzhány leküzdése csak ilyen összefogással lehetséges. Megoldódott tehát a nagy távolságok, az utaztatási nehézségek problémája, s ha nem is akkor, amikor eredetileg gondoltunk, vagyis a festő tavalyi 60. születésnapján, de kicsivel később mégiscsak megnyithatta kapuit a hosszú ideje várt egyéni tárlat. A késés némi előnnyel is járt, hiszen így Nemes László azt az elegáns és átfogó háromnyelvű albumot is bemutathatta marosvásárhelyi barátainak, amely a kerek évfordulóra szintén közös erőfeszítés nyomán Lendván megjelent.

Előkerültek ezek a barátok? Igen, sokan közülük. Többen viszont már nem lehettek ott a megnyitón, egyesek végleg eltávoztak, mások ország, világ más sarkaiba költöztek. De elegen összejöttek, működik a nosztalgia, a festőé is, természetesen. "Megtaláltam a régi barátokat, kissé megöregedve tudtunk örülni egymásnak", vallotta, amikor erre is rákérdeztem. Ez tény, senki se fiatalodik. Nemes László, a művész azonban fiatalos lendülettel, meg-megújuló kedvvel dolgozik, él hivatásának. Ahogyan Marosvásárhelyen is megismertük. Korábról ismerős törekvéseit is szemléltette, néhány olyan művét is falra helyezve, amelyek még áttepedése előtt kerültek vászonra, és valamikori itteni műtermében vagy kiállításon méretettek meg, de azt is megtapasztalhattuk, hogy mindaz, ami zalaegerszegi éve idején állt össze bősz alkotói természéssé, egyenes folytatása a vásárhelyi, erdélyi anyagnak. "Arra gondoltam, hogy olyan válogatást hozok Vásárhelyre, ami itt jellemző, a Kárpát-medence itteni tájain, az itt honos hangulatok és érzések jegyében született, és reménykedem, hogy ezt a vásárhelyiek is észreveszik, honorálják". Nemes reményei valóra váltak. Az "egerszegi blues" marosvásárhelyi is lehetne. Képeinek muzsikája, modern disszonanciája, aktjainak sajátos erotikája, zaklatott csendéleteinek különös harmóniája, tájainak inventív kompozíciós világa, pikturális jeleinek látványteljes üzenete a Bolyaiak városában is azonos képzeteket kelt a nézőben. A MAMÚ-s nemzedék egyik marosvásárhelyi folytatója, Irsai Zsolt megnyitó beszédében ezt is szövegezte, felidézve a múlt század hetvenes éveinek lázas vásárhelyi időszakát, részletezve a kiállításával hazatérő festő ifjúságának alkotói fegyvertényeit, amelyeknek döntő fontosságuk volt Nemes László művészetének

további alakulásában. A tárlat kapcsán elhangzott a bibliai motívum, a tékozló fiú példázata is, de az is, hogy a kiállító nem tékozolt, nem herdálta el javait, tudását, talentumait, hanem azokat gyarapítva tért vissza, példásan gyarapodó, markáns életműben egyesítve "az erdélyi kultúrbölcső és a pannon kultúrtáj nyújtotta értékeket." A pályatárs szakmai mélységet, frissességet, dinamizmust érez Nemes festményeiben. Kiemelendőnek tartotta, hogy "minden újat felvállal, és ezt szakmai egyensúlyba helyezi."

Kár, hogy Nemes László is elment, egy igazán karakteres, erős festői egyéniséget veszítettünk el távoztával, hallhattuk a vélekedést több embertől is. Persze, hogy sajnálkozhatnak a marosvásárhelyiek, valóban jó lenne, ha itthon maradt volna, ő is meg sok más kiváló kollégája. A rendszerváltás azonban enyhített a veszteségeken, hiszen íme, immár szabadon hazatérhetnek, be-bemutakozhatnak azok is, akikről nem is olyan régen még azt gondolhattuk, tényleg végleg eltűntek a szemünk elől. A napi valóság így is tanúsítja, hogy egységes és mindannyiunké a magyar kultúra és művészet, figyelniük kell rá, akárhol is teremjen. Azt viszont már csak találgathatjuk, merre, milyen irányba ment volna el, milyen jellegzetességeket hordozna Nemes László festészete, ha az utóbbi két évtizedet is Marosvásárhelyen tölti. Az itthonihoz hasonló tájak segíthették gyors és szerves beilleszkedését, Zalában pezsgő kulturális életet is talált, a szomszédolás pedig lehetővé tette, hogy újabb kihívások érijék, eddig nem ismert szellemi régiók meghódítását is céljául tűzze ki. Mindez jótékonyan színesítette palettáját, dinamizálta formavilágát, tágította témái, technikai körét, figyelemre méltóan bővítette alkotói eszköztárát.

Örülhetünk, hogy megvalósult ez a kiállítás, és láthattuk, hogyan gyűjti be, miként adja tovább Nemes László "az ezredforduló virágait", de azt is, milyen bartóki alázattal és leleménnyel ápolja, menti át az utókornak hagyományainkat, tegnapi és mai értékeinket. Remélhető, hogy nem kell várnunk két évtizedet az újabb vásárhelyi tárlatára, hiszen a közönségreakció is biztató, és biztosan lesz ezután is mit hazahoznia, elvégre a jelek szerint igazán gyakran felkeresi a múzsa.

Nagy Miklós Kund